

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum possit esse bonum vtile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

recedit a ratione honesti.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut tristitia de malo procedit ex uoluntate, & ratione recta, quae detestatur malum: ita tristitia de bono procedit ex ratione & uoluntate peruersa, quae detestatur bonum. & ideo talis tristitia impedit laudem, uel meritum boni honesti, sicut cum quis facit cum tristitia elemosinam.

AD TERTIUM dicendum, quod aliqua praesentialiter eueniunt, quae non sunt Deo uolente, sed Deo permittente, sicut peccata: unde uoluntas repugnans peccato existenti, uel in se, uel in alio, non discordat a uoluntate Dei. mala uero poenalia praesentialiter contingunt etiam Deo uolente: non tamen exigitur ad recititudinem uoluntatis, quod ea secundum se homo uelit, sed solum quod non contrastrantur ordini diuinae iustitiae, ut supra dictum est.

* q. 19. ar. 10.

ARTICVLVS III.

Utrum tristitia possit esse bonum utile.

q. 15. ar. 6. ad 2. & 3. & q. 49. ar. 6. ad 2.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod tristitia non possit esse bonum utile. Dicitur enim Eccles. 30. Multos occidit tristitia, & non est utilitas in illa. ¶ 2. Præter. Electio est de eo quod est utile ad finem aliquem, sed tristitia non est eligibilis, quoniam id est sine tristitia, cum tristitia est magis eligendum, ut dicitur in 3. Topic. ergo tristitia non est bonum utile.

* Cap. 2. non renouet a principio. Text. 17. co. 2. * cap. 5. ante motto 5.

¶ 3. Præter. Omnis res est propter suam operationem, ut dicitur in 2. de celo, sed tristitia impedit operationem, ut dicitur in 10. Ethic. ergo tristitia non habet rationem boni utilis.

SED CONTRA. Sapiens non querit nisi utilia, sed sicut dicitur Eccles. 7. Cor sapientum ubi tristitia, & cor stultorum ubi lætitia. ergo tristitia est utilis.

RESPON. Dicendum, quod ex malo praesenti insurgit duplex appetitiuus motus. Vnus quidem est, quo appetitus contrariatur malo praesenti, & ex ista parte tristitia non habet utilitatem: quia id quod est praesens, non potest non esse praesens. Secundus motus confurgit in appetitu ad fugiendum & repellendum malum contrastrans, & quantum ad hoc tristitia habet utilitatem, si sit de aliquo, quod est fugiendum. Est enim aliquid fugiendum dupliciter. Vno modo, propter seipsam ex contrastrantate, quae habet ad bonum, sicut peccatum: & id tristitia de peccato utilis est ad hoc, quod homo fugiat peccatum, sicut Apostolus dicit 2. ad Cor. 7. Gaudeo, non quia contrastrati estis, sed quia contrastrati estis ad penitentiam. Alio modo, est aliquid fugiendum, non quia sit secundum se malum, sed quia est occasio mali, dum uel homo nimis inhæret ei per amorem, uel est ex hoc, quod praecipitatur in aliquod malum, sicut patet in bonis temporalibus & secundum hoc tristitia de bonis temporalibus potest esse utilis, sicut dicitur Eccles. 7. Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuuii: in illa enim finis cunctorum admodum netur hominum. Id autem tristitia in omni fugiendum est utilis: quia geminatur fugiendi causa. nam ipsum malum secundum se fugiendum est, ipsam autem tristitiam secundum se omnes fugiunt: sicut est bonum omnes appetunt, & delectationem de bono. Sicut ergo delectatio de bono facit, ut bonum auidius queratur: ita tristitia de malo facit, ut malum uehementius fugiatur.

q. 37. ar. 3.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod authoritas illa intelligitur de immoderata tristitia, quae animam absorbet. huiusmodi enim tristitia immobilizat animum, & impedit fugam mali, ut supra dictum est.

AD II. dicendum, quod sicut quodlibet eligibile sit minus eligibile propter tristitiam: ita quodlibet fu-

giendum redditur magis fugiendum propter tristitiam, & quantum ad hoc tristitia est utilis.

AD TERTIUM dicendum, quod tristitia de operatione aliqua impedit operationem, sed tristitia de cessatione operationis facit auidius operari.

ARTICVLVS IIIL.

Utrum dolor corporis sit summum malum.

Super quest. trigesima nona articulum quartum.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod tristitia sit summum malum. Optimum enim opponitur pessimum, ut dicitur in 8. Ethic. sed quaedam delectatio est optimum, quae pertinet ad felicitatem. ergo aliqua tristitia est summum malum.

¶ 2. Præter. Beatitudo est summum bonum hominis, quia est ultimus hominis finis, sed beatitudo consistit in hoc, quod homo habeat quicquid uelit, & nihil mali uelit, ut supra dictum est. ergo summum bonum hominis est impletio uoluntatis ipsius, sed tristitia consistit in hoc, quod accidit aliquid contra uoluntatem, ut patet per Augustinum 14. de Ciuit. Dei. ergo tristitia est summum malum hominis.

¶ 3. Præter. Augustinus sic argumentatur in 1. Soliloquio. Ex duabus partibus compositi sumus, ex anima scilicet & corpore, quarum pars deterior est corpus. summum autem bonum est melioris partis optimum: summum autem malum pessimum deterioris. est autem optimum in animo sapientia, in corpore pessimum dolor. summum igitur bonum hominis est sapere: summum malum, dolere.

SED CONTRA. Culpa est magis malum, quam poena, ut in primo habitum est, sed tristitia, seu dolor pertinet ad poenam peccati, sicut frui rebus mutabilibus est malum culpae. Dicit enim Augustinus in libro de uera religio. Quis est dolor, qui dicitur animi, nisi carere mutabilibus rebus, quibus fruebatur, aut frui se posse sperauerat? & hoc est totum quod dicitur malum, id est, peccatum, & poena peccati. ergo tristitia, seu dolor non est summum malum hominis.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est aliquam tristitiam, seu dolorem esse summum hominis malum. Omnis enim tristitia, seu dolor aut est de hoc quod est uere malum, aut est de aliquo apparenti malo, quod est uere bonum. dolor autem, seu tristitia quae est de uere malo, non potest esse summum malum: est enim aliquid eo peius. uel non iudicare esse malum illud quod uere est malum, uel est non refutare illud. Tristitia autem, uel dolor, quod est de apparenti malo, quod est uere bonum, non potest esse summum malum: quia peius est omnino alienari a uero bono, unde impossibile est, quod aliqua

Super

Sum. 2. l. co. h. d. 26. q. 1. co. & q. 4. ar. 8. cap. 263.